

مقایسه استحکام خمشی پرسلن دندانی جدید (D₄ Dentin) با پرسلن دندانی کارخانه Vita (VMK 68N)

دکتر احمد قهرمانلو^{*} - دکتر عباس یوسفی^{**}

* استادیار گروه آموزشی پرتوز دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی مشهد

** دکترای فیزیک مواد (شیشه و سرامیک)

Title: A comparison on the flexural strength of a new dental porcelain (D₄ Dentin) with Vita company Dentin porcelain (VMK 68N)

Authors: Ghahramanloo A. Assistant Professor,* Yossefi A.

Address: *Dept. of Prosthodontics, Faculty of Dentistry, Mashhad University of Medical Sciences

**Par-e-Tavoos Research Institute, Mashhad

Statement of Problem: Dental porcelain is one of the best materials ever used in dentistry. Excellent tissue compatibility, esthetics, very low solubility in oral fluids, high compressive strength, and the lowest bacterial plaque accumulation on the glazed porcelain are some of its advantages. Porcelain brittleness due to its low tensile strength, impact strength and the occlusal attrition of opposing teeth enamel are some of its disadvantages. The most important mechanical properties of dental porcelains are their flexural strength that is the ability of a porcelain to resist fracture when loaded from above. Different ways have been proposed to eliminate porcelain brittleness and develop its flexural strength, among which baking porcelain on a metal framework is more commonly used.

Purpose: Considering that restoration and replacement of teeth by porcelain fused to metal restorations is still the most commonly used technique, the aim of the present study was to measure the flexural strength of a porcelain bonded to metal powder, D₄ Dentin, and to compare it with Vita Dentin powder.

Materials and Methods: In this experimental study, a stainless steel box, 25×5×2mm was made according to ISO 6872: 1995 (E) Standard and filled with D₄ Dentin powder and Vita Dentin (VMK 68N) and baked in Vita furnace. Then 10 blocks of D₄ Dentin and 10 of Vita Dentin were made. Samples were placed on the three point bending test machine and force was applied the middle of each block. To analyze the data, t-student test and co-variance analysis were used.

Results: Mean flexural strength of D₄ Dentin was 53.40±1.35 MPa and that of Vita Dentin was 53.86±7.38 MPa. The difference was not statistically significant.

Conclusion: According to ISO 6872: 1995 (E) standard, the flexural strength of all D₄ Dentin samples were greater than 50 Mpa.

Key words: Dental porcelain; PFM system; Flexural strength

Journal of Dentistry. Tehran University of Medical Sciences (Vol. 17; No1; 2004)

چکیده

بیان مسأله: چینی دندانی یکی از بهترین موادی است که تاکنون در دندانپزشکی مورد استفاده قرار گرفته است. سازگاری عالی با نسج، زیبایی، حلالیت بسیار کم در محیط دهان، استحکام فشاری بالا و کمترین تجمع پلاک میکروبی روی چینی گلیزشده، از مزایای این ماده نسبت به سایر مواد دندانی است. شکنندگی چینی به علت پایین بودن استحکام کششی، ضربه‌ای و همچنین سایش مینای دندان

[†] مؤلف مسؤول: دکتر احمد قهرمانلو: مشهد- روبه روی پارک ملت- دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد- گروه پرتوز تلفن: ۰۵۱-۸۴۳۹۰۰۱

طبیعی مقابله آن از معاوی چینی‌های دندانی می‌باشد و از مهمترین خواص مکانیکی آن، استحکام خمثی است که در واقع توانایی مقابله پرسلن در برابر شکستن متعاقب نیروی است که از بالا اعمال می‌شود. یکی از روش‌هایی که برای رفع شکنندگی و تقویت استحکام خمثی چینی پیشنهاد شده، پخت چینی روی فلز می‌باشد که بیش از سایر روشها مورد استفاده واقع شده است.

هدف: با توجه به این که ترمیم و جایگزینی دندانها با استفاده از ترمیم‌های Porcelain Fused to Metal (PFM) هنوز کاربرد فراوانی دارد، مطالعه حاضر با هدف بررسی استحکام خمثی چینی Dentin D₄ از نوع باندشونده به فلز و مقایسه با چینی Vita Dentin انجام شد.

روش بررسی: در این مطالعه آزمایشگاهی، برای اندازه‌گیری استحکام خمثی چینی Dentin، طبق استاندارد ISO 6872: 1995 قالبی از فولاد زنگنزن به ابعاد ۲۵×۵×۲ میلیمتر ساخته شد؛ این قالبها با خمیر (VMK 68N) و Vita Dentin D₄ پر شدند و پس از پخت در کوره Vita، از هر یک ۱۰ بلوک تهیه گردید و استحکام خمثی نمونه‌ها تعیین شد. نمونه‌ها توسط مبدل مخصوص روی دستگاه تست خمثی سه‌ نقطه‌ای قرار گرفتند و نیرو به قسمت وسط وارد گردید و استحکام خمثی نمونه‌ها تعیین شد. به منظور تحلیل آماری از آزمونهای t-student و آنالیز کواریانس استفاده شد.

یافته‌ها: میانگین استحکام خمثی بلوک چینی Dentin D₄ ۵۳/۸۶±۷/۳۸ مگاپاسکال و Vita Dentin ۵۳/۴۰±۱/۳۵ مگاپاسکال حاصل گردید. بین دو گروه اختلاف آماری معنی‌داری وجود نداشت.

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه با توجه به استاندارد ISO 6872: 1995، نشان داد که استحکام خمثی تمام نمونه‌های D₄ Dentin بالای ۵۰ مگاپاسکال و مطابق استاندارد مذبور می‌باشد.

کلید واژه‌ها: چینی دندانی؛ سیستم PFM؛ استحکام خمثی

مجله دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران (دوره ۱۷، شماره ۱، سال ۱۳۸۳)

امروزه با عنوان سیستم چینی باندشونده به فلز، کاربرد زیادی در دندانپزشکی دارد (۳۲).

چینی دندان از ترکیب یک یا چند فلز یا شبه فلز (عمدتاً سیلیس) با یک غیر فلز (اکسیژن) تشکیل می‌شود. اتم‌های بزرگ اکسیژن، اتم‌های کوچک سیلیس را در بین خود جای می‌دهند و شبکه سیلیکاتی را به وجود می‌آورند. پیوند بین اتم‌ی سرامیک‌ها، کووالانسی و یونی است که عامل اصلی در ایجاد خواص ویژه آنها، مثل سختی، ضربه گرانروی بالا، مقاومت در برابر عوامل حرارتی و شیمیایی و شکنندگی آنها می‌باشد (۱، ۴، ۵، ۶).

در چینی‌های دندانی، شبکه سیلیسیم- اکسیژن (Si-O) به عنوان ماتریکس شیشه‌ساز اصلی (Glass Former) عمل می‌کند ولی با افزودن اکسیدهای دیگر مثل پتاسیم، سدیم، کلسیم، آلمینیوم و بُر، یکپارچگی شبکه SiO₄ به هم

مقدمه

چینی‌های دندانی در دندانپزشکی مصرف زیادی دارند و در حال حاضر از اقلام وارداتی می‌باشند. در منطقه جنوب مشهد، رگه‌هایی از فلدسپار پتاسیک خالص یافت می‌شود که با توجه به خواص فیزیکی و شیمیایی آن، ماده مناسبی برای چینی دندان می‌باشد. میزان بسیار پایین اکسید آهن، تیتان، بالابودن ارتوکلاز (Orthoclase)، گرانزوی زیاد و بالاخره بالابودن مقاومت pyroplastic تأییدی برمتناسب‌بودن این ماده معدنی برای ساخت چینی دندان می‌باشد (۱).

اولین سیستم چینی- فلز در سال ۱۸۰۸ توسط Fonzi دندانپزشک ایتالیایی ارائه شد. به دلیل ضعفهایی که چینی دندانی داشت، بخصوص استحکام کششی پایین، نیاز به تقویت آن احساس می‌شد؛ اولین روش افزایش استحکام چینی دندان توسط یک تقویت‌کننده فلزی صورت گرفت و

می‌شود. نیروی متقابل ترکیبی از یک نیروی فشاری و یک نیروی کششی است که به آن آزمون خمشی سه نقطه‌ای (Three-Point Bending) می‌گویند.

در مهندسی به آزمون خمشی سه نقطه‌ای و استحکام متقابل، ضریب گسیختگی (Modulus of Rupture) و یا استحکام خمشی (Flexural Strength) گفته می‌شود. این آزمون نه تنها استحکام مواد را نشان می‌دهد بلکه میزان تغییرات آن را هم بیان می‌کند. استحکام خمشی در بریج‌های طویل وقتی که نیروی شدیدی اعمال می‌شود، بیانگر این قضیه است که پرسلن دارای استحکام و مقاومت در برابر شکستن در طی عمل مضغی می‌باشد (۹). استحکام خمشی سیستم‌های مختلف چینی دندانی در جدول ۱، نشان داده شده است (۱۰،۹).

با توجه به این که رایجترین ترمیم‌های پروتز ثابت که در لابراتوارهای دندانی کشور ساخته می‌شود، پروتزهای PFM می‌باشند و نیز موققیت ترمیم‌های چینی-فلز به استحکام خمشی بستگی دارد (۱۱)، در بررسی حاضر استحکام خمشی چینی D₄ Dentin از نوع باندشونده به فلز طبق استاندارد Vita Dentin ISO 6872: 1995 (E) بررسی و با چینی مقایسه شد.

جدول ۱- استحکام خمشی سیستم‌های مختلف چینی دندانی

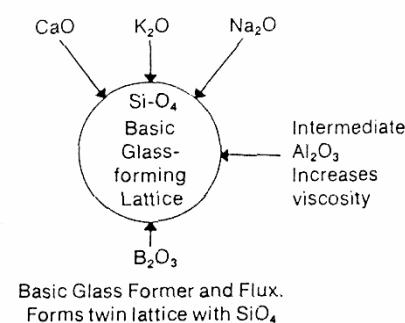
استحکام خمشی (MPa)	انواع فاز کریستالی	انواع سیستم‌های مختلف چینی
۷۰	Leucite	Sintered ceramic-metal
۱۴۰	Leucite	Sintered all-ceramic
۱۳۹	Alumina	Sintered all-ceramic
۱۲۱	Leucite	Heat-pressed all-ceramic
۳۵۰	Lithium disilicate	Heat-pressed all-ceramic
۴۴۶	Alumina	Slip-cast all-ceramin
۳۷۸	Spinel-alumina	Slip-cast all-ceramin
۶۰۴	Zirconia-alumina	Slip-cast all-ceramin
۲۲۹	Fluormica	Machinable all-ceramic
۱۲۲	Feldspar	Machinable all-ceramic

می‌خورد و این اکسیدها به عنوان اصلاح‌کننده شیشه (Glass Modifier) خواص ویژه‌ای مثل دمای ذوب پایین، گرانروی بالا، مقاومت در برابر کریستال شدن را برای چینی ایجاد می‌کنند. در شیشه نسبت O به Si بسیار مهم است؛ چون در گرانروی و انبساط حرارتی آن مؤثر است؛ به عنوان مثال با افروختن سدیم، پیوند Si-O-Si بیشتر شکسته می‌شود و انبساط حرارتی بالا می‌رود که این عامل در ترمیم‌های PFM^۱ مورد نظر می‌باشد (۷،۵،۱).

برای افزایش گرانروی و سختی شیشه از آلمینیا (Al₂O₃) استفاده می‌شود. آلمینیا مثل یک اکسید بینابینی عمل می‌کند و از فرو ریختن چینی به هنگام پخت جلوگیری می‌کند. این خاصیت برای به دست آوردن یک شکل مطلوب در ترمیم‌های چینی ضروری است (۸،۱). نمای ظاهری تشکیل شیشه‌ای که در ساخت چینی‌های با دمای ذوب متوسط و پایین به کار می‌رود، در تصویر ۱، نشان داده شده است.

از مهمترین خواص پرسلن‌های دندانی، استحکام در برابر نیروی متقابل است. استحکام متقابل در واقع توانایی مقابله یک بار پرسلنی در برابر شکستن، متعاقب‌نیرویی است که از بالا اعمال

Fluxes or Modifiers Reduce melting temperature and increase thermal expansion

تصویر ۱- نمای ظاهری تشکیل شیشه‌ای که در ساخت پرسلن‌های با دمای ذوب متوسط و پایین به کار می‌رود.

^۱ Procelain Fused to Metal

$4/19\pm 0/60$ و در $4/62\pm 0/48$ D_4 Dentin

میلیمتر بود ($P<0/001$).

میانگین مقدار نیرو در محل شکستگی بلوک‌ها در چینی $Vita$ Dentin D_4 Dentin $39/49\pm 0/917$ و در $32/89\pm 0/75$ نیوتون بود ($P<0/002$).

میانگین استحکام خمثی در بلوک‌های چینی $Vita$ Dentin D_4 Dentin $53/40\pm 1/35$ و در $53/86\pm 0/38$ مگاپاسکال بود ($P=0/85$) (جدول ۴).

در این بررسی ضخامت، عرض و نیرو به طور معنی‌داری در مقدار استحکام خمثی مؤثر بود ($P<0/001$) که پس از حذف اثرات آنها، بین دو گروه مورد مطالعه، از نظر میانگین استحکام خمثی اختلاف معنی‌داری مشاهده نشد ($P=0/729$).

بحث و نتیجه‌گیری

یکی از مهمترین خواص پرسلن‌های دندانی، استحکام خمثی است. استحکام خمثی سیستم‌های مختلف چینی‌های دندانی در جدول ۱ نشان داده شده است. در مطالعه *Sorensen* و *Seghi* میانگین استحکام خمثی چینی فلدوپاتیک برای ترمیم‌های چینی-فلز حدود ۷۰ مگاپاسکال می‌باشد (۹).

میانگین استحکام خمثی مواد چینی تمام سرامیک در سیستم‌های Slip-Cast Ceramics $378-60/4$ مگاپاسکال و در Heat-Pressed Ceramics $100-350$ مگاپاسکال می‌باشد. میزان استحکام خمثی مواد سرامیکی ماشینی 229 (*Mica*) با پیس میکا (*Machinable Ceramic*) مگاپاسکال است (۱۰،۹).

میزان و نوع فاز کریستالی موجود در سرامیک، خواص مکانیکی محصول نهایی را تعیین می‌کند و چینی فلدوپاتیک که برای ترمیم‌های چینی-فلز بکار می‌رود، پایین‌ترین میانگین استحکام خمثی را دارد (۷۰ مگاپاسکال) و به همین

روش بررسی

در این مطالعه آزمایشگاهی برای بررسی استحکام خمثی، در دو قالب به ابعاد $25\times 5\times 2$ میلیمتر از جنس فولاد زنگ نزن، خمیر چینی (مخلوط پودر با آب مقطر) از دو جنس D_4 Dentin و *Vita* (VMK68N) پر شد و پس از گرفتن آب اضافی به وسیله دستمال کاغذی، بلوک‌های چینی آماده پخت شدند.

از هر یک از بلوک‌های چینی *Vita* Dentin D_4 و 10 بلوک به عنوان گروه شاهد با شرایط یکسان در کوره پخت چینی *Vita*، در دمای 930°C پخته شدند. پس از پخت، نمونه‌های آماده شده که دارای زوایای قائم و سطوح کاملاً موازی بودند، پرداخت شدند و روی مبدل مخصوصی طبق استاندارد (E) ISO 6872: 1995 با فاصله پایه‌ای یکسان (16 میلیمتر) و لبه گرد شده (با شاعع $8/0$ میلیمتر) روی دستگاه آزمون خمثی سه نقطه‌ای^۲ قرار گرفتند و نیرو در قسمت وسط بین نقاط تکیه‌گاه وارد گردید.

استحکام خمثی هر نمونه (M) بر حسب مگاپاسکال محاسبه شد. به منظور تحلیل آماری و مقایسه بین پودر چینی *Vita* Dentin (VMK 68N) و چینی (D_4 Dentin) از آزمونهای t-Student و آنالیز کواریانس و برای توصیف داده‌ها از جدول فراوانی استفاده گردید.

یافته‌ها

بر اساس اطلاعات جداولی ۲ و ۳ استحکام خمثی D_4 Dentin و *Vita* Dentin مورد مقایسه آماری قرار گرفت و نتایج به شرح زیر بود:

میانگین ضخامت بلوک‌ها در محل شکستگی چینی $1/87\pm 0/17$ و در $1/96\pm 0/98$, *Vita* Dentin D_4 Dentin میلیمتر بود ($P<0/001$).

میانگین عرض بلوک‌ها در محل شکستگی چینی

² Bending Strength Tester 401- Net2sch

جدول ۴- مقایسه میانگین ضخامت، عرض، نیرو و استحکام خمثی (t-student) Vita Dentin و D₄ Dentin (آنالیز D₄ Dentin و Vita Dentin)

استحکام خمثی	نیرو		عرض		ضخامت		متغیر
انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	نوع چینی
۷/۳۸	۵۳/۸۶	۴/۷۵	۳۲/۸۹	۰/۶۰	۴/۱۹	۰/۹۸	۱/۸۷ Vita Dentin
۱/۳۵	۵۳/۴۰	۰/۹۱۷	۳۹/۴۹	۰/۴۸	۴/۶۲	۰/۱۷	D ₄ Dentin ۱/۹۶
$t=0/19t$		$t=4/31$		$t=17/47$		$t=2/74$	
$P=0/85$		$P=0/002$		$P<0/001$		$P<0/001$	

طبق استاندارد ISO 6872: 1995 (E) اگر از ۱۰ بلوک پخته شده با ابعاد مشخص ۸ نمونه استحکام خمثی بیشتر از ۵۰ مگاپاسکال داشته باشد، چینی استحکام لازم را دارد می باشد (۱۱). در مطالعه حاضر پس از حذف شاخصهای مثل ضخامت، عرض، نیرو و میزان یکنواختی و تخلخل نمونه ها، استحکام خمثی چینی دندانی فلسفاتیک D₄ Dentin مورد استفاده در سیستم PFM، $53/40 \pm 1/35$ و چینی دندانی $53/40 \pm 1/38$, Vita Dentin توجه به استاندارد ISO 6872: 1995 (E) استحکام خمثی تمام نمونه های D₄ Dentin بالای ۵۰ مگاپاسکال می باشد (۱۱).

تشکر و قدردانی

از معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد که حمایت مالی این تحقیق را تقبل کردند و نیز از اساتید ارجمند خانمها دکتر شهین رکنی و دکتر مهدیه سیفی که از راهنمایی های ارزشمند ایشان بهره جستیم، تشکر و قدردانی می گردد.

دلیل ترمیم های چینی - فلز توسط اسکلت فلزی حمایت می شوند و در این حالت پایداری بیشتری دارند. با این وجود سیستم های تمام سرامیک در حال پیشرفت چشمگیری هستند (۱۰، ۹).

جدول ۲- اطلاعات میزان استحکام خمثی چینی Vita Dentin

تعداد	استحکام خمثی Mpa	طول پایه I	قطر نمونه d	عرض نمونه b	نیرو F
۱	۴۹/۲	۱۶	۱/۸	۴/۲	۲۷/۹
۲	۴۷/۹	۱۶	۱/۸	۴/۱	۲۶/۵
۳	۵۷/۱	۱۶	۲	۴/۲	۴۰
۴	۷۰/۵	۱۶	۱/۷۵	۴/۲	۳۷/۸
۵	۵۵/۵	۱۶	۱/۸	۴/۱	۳۰/۷
۶	۶۰/۷	۱۶	۱/۹	۴/۲۵	۳۸/۸
۷	۴۸/۷	۱۶	۱/۸۵	۴/۳	۳۰
۸	۴۶/۴	۱۶	۲	۴/۲	۳۲/۵
۹	۵۲/۴	۱۶	۱/۸	۴/۲	۲۹/۷
۱۰	۵۰	۱۶	۲	۴/۲	۳۵

جدول ۳- اطلاعات میزان استحکام خمثی چینی Vita Dentin جدید

تعداد	استحکام خمثی Mpa	طول پایه I	قطر نمونه d	عرض نمونه b	نیرو F
۱	۵۳/۱	۱۶	۱/۹۵	۴/۶	۳۸/۷
۲	۵۱/۴۲	۱۶	۲	۴/۵۵	۳۹
۳	۵۴/۴۷	۱۶	۱/۹۵	۴/۶	۳۹/۷
۴	۵۶/۱۳	۱۶	۱/۹۵	۴/۷	۴۱/۸
۵	۵۳/۲۴	۱۶	۱/۹۵	۴/۶	۳۸/۸
۶	۵۲/۲۴	۱۶	۱/۹۵	۴/۷	۳۸/۹
۷	۵۴/۳۳	۱۶	۱/۹۶	۴/۶	۳۶/۶
۸	۵۳/۹۲	۱۶	۱/۹۶	۴/۶	۳۹/۷
۹	۵۲/۴۱	۱۶	۱/۹۸	۴/۶۵	۳۹/۸
۱۰	۵۲/۸۳	۱۶	۱/۹۶	۴/۶	۳۸/۹

منابع:

۱- رکنی، شهین؛ یوسفی، عباس (اساتید راهنمای)؛ سیفی، مهدیه. تولید چینی اپک (Opaque) باندشونده به فلز. دکتری تخصصی. پایان نامه شماره ۱۰۲. رشته بروتزر های دندانی. دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد. سال ۱۳۷۸.

2- Mclean JW. The Metal Ceramic Restoration. 4th ed. Chicago: Quintessence; 1983: 747-61.

- 3- Dun Worth FD. Porcelain fused to gold. J Porsthet Dent 1958; 8: 635.
- 4- Mclean JW. Dental Ceramics Proceedings of The First International Symposium on Ceramics of North America. 1st ed. Chicago: Quintessence;1983: 72-76.
- 5- McLean JW. The Science and Art of Dental Ceramic. 1st ed. Chicago: Quintessence; 1979: 37-38.
- 6- Dykema R. Modern Pracitce in Fixed Prosthodontics. 3rd ed. Philadelphia: WB Saunders; 1986: 23,139, 240.
- 7- Derek WJ. The Strength and Strenthening Mechanisms of Dental Ceramics. 1st ed. Chicago: Quintessence; 1983: 83 91.
- 8- Rosentiel SF. Contemporary Fixed Prosthodontics. 1st ed. St. Louis: Mosby; 1988: 389,395.
- 9- Craig RG, Powers JM. Restorative Dental Materials. 11th ed. St. Louis: Mosby; 2002: 87 567-68.
- 10- Seghi R, Sorensen J. Relative flexural strength of six new ceramic materials. Int J Prosthodont 1995; 8 (3): 239-69.
- 11- International Organization for Standardization. Dental Ceramic. 2nd ed. Ref. 6872, Geneva ISO, 1995.